основні засади їхньої діяльності, проте механізми забезпечення прозорості фінансування та відповідальності перед виборцями залишаються слабкими [6]. Це створює можливості для впливу олігархічних груп на політичний процес та прийняття рішень, що суперечать національним інтересам.

Вирішення правових проблем формування і реалізації державної політики вимагає комплексного підходу, до якого належить вдосконалення конституційно-правового регулювання розподілу повноважень, створення ефективної системи планування, посилення механізмів громадського контролю та забезпечення прозорості політичного процесу. Для України це означає необхідність проведення глибоких інституційних реформ, спрямованих на наближення до європейських стандартів громадянського демократичного суспільства, де верховенство права та підзвітність влади є не суто декларативними принципами, а реальною основою функціонування державного механізму.

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України.* 1996. № 30. Ст. 141. Дата оновлення: 01.01.2020. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр (дата звернення: 03.12.2025).
2. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23 березня 2000 року № 1602-III. *Відомості Верховної Ради України.* 2000. № 25. Ст. 195. Дата оновлення 02.12.2012. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text (дата звернення: 19.02.2026).
3. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. *Відомості Верховної Ради України.* 2011. № 32. Ст. 314. Дата оновлення 08.08.2025. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text (дата звернення: 19.02.2026).
4. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) : Закон України від 7 лютого 2019 року № 2680-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* 2019. № 9. Ст. 50. Дата оновлення 07.02.2019. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#Text (дата звернення: 19.02.2026).
5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* 2015. № 28. Ст. 250. Дата оновлення 14.05.2025. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text (дата звернення: 19.02.2026).
6. Про політичні партії в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 року № 2365-III. *Відомості Верховної Ради України.* Дата оновлення 24.01.2026. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text (дата звернення: 19.02.2026).2001. № 23. Ст. 118.

Ольга КУЛІНІЧ
завідувач кафедри
теорії держави та права
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук, доцент

ВЕТЕРАНСЬКА ПОЛІТИКА ЯК КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Забезпечення міжнародної та національної безпеки в умовах збройної агресії проти України набуває комплексного характеру, виходячи за межі виключно воєнних або оборонних заходів і охоплюючи широкий спектр загальноправових та конституційно-правових механізмів. У цьому контексті особливого значення набуває ветеранська політика, яка постає не лише як напрям соціального захисту, а як системоутворюючий елемент державної політики у сфері національної безпеки та дотримання міжнародних стандартів прав людини. Саме ефективність забезпечення прав ветеранів безпосередньо впливає на рівень суспільної стійкості, довіру до державних інституцій та спроможність держави протистояти сучасним безпековим викликам.

Конституційно-правові засади національної безпеки України ґрунтуються на положеннях Конституції України, відповідно до яких захист суверенітету і територіальної цілісності є найважливішою функцією держави та справою всього українського народу. Водночас Основний Закон визначає людину, її права і свободи найвищою соціальною цінністю, що зумовлює необхідність поєднання безпекових інтересів держави з гарантуванням прав осіб, які безпосередньо забезпечують обороноздатність країни. У цьому сенсі ветеранська політика виступає механізмом реалізації конституційного принципу соціальної держави в умовах воєнного стану [1].

Воєнний стан як особливий правовий режим об'єктивно передбачає можливість тимчасового обмеження окремих прав і свобод людини, що відповідає міжнародним стандартам, закріпленим, зокрема, у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права та Європейській конвенції з прав людини. Водночас такі обмеження не можуть мати довільного характеру і повинні відповідати принципам законності, необхідності та пропорційності. У цьому контексті ветерани війни становлять особливу соціально-правову групу, щодо якої держава має посилені позитивні зобов'язання, що випливають як з національного законодавства, так і з міжнародно-правових зобов'язань України [2].

Загальноправовий вимір ветеранської політики в системі національної безпеки полягає в тому, що належний рівень соціального і правового захисту ветеранів сприяє зміцненню оборонного потенціалу держави та формуванню стійкої мотивації до виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни. Натомість системні порушення прав ветеранів, формальний підхід до реалізації державних гарантій або нерівний доступ до соціальних послуг можуть становити загрозу внутрішній безпеці, провокуючи соціальну напругу та знижуючи рівень суспільної довіри до державної влади.

Практика реалізації ветеранської політики в Україні в умовах воєнного стану демонструє, що вона дедалі більше інтегрується в безпекову стратегію держави. Запровадження комплексних програм реабілітації, включаючи медичну, психологічну та правову допомогу ветеранам, має не лише гуманітарне, а й безпекове значення, оскільки сприяє соціальній адаптації осіб, які повертаються з бойових дій, та запобігає маргіналізації ветеранського середовища. Такі заходи відповідають міжнародній практиці держав, що перебували в умовах збройних конфліктів, і розглядаються як складова національної та регіональної безпеки [3].

У міжнародно-правовому аспекті ветеранська політика України має відповідати стандартам захисту прав людини в умовах надзвичайних ситуацій. Виконання державою своїх позитивних зобов'язань щодо ветеранів слугує важливим аргументом у міжнародному правовому дискурсі, посилюючи позиції України як держави, що дотримується принципів верховенства права навіть за умов війни. Це у свою чергу впливає на рівень міжнародної підтримки, довіру з боку партнерів та легітимність безпекових рішень на міжнародній арені.

Окремої уваги потребує питання доступу ветеранів до правосуддя як елементу правової безпеки. Обмеження діяльності судових органів, ускладнення процесуального доступу та перевантаженість системи правосуддя в умовах воєнного стану можуть призводити до фактичного звуження права на ефективний засіб правового захисту [4]. У цьому зв'язку доцільним є розвиток спеціалізованих механізмів правової допомоги ветеранам, що дозволить мінімізувати негативний вплив воєнного стану на реалізацію їхніх прав і водночас зміцнити внутрішню правову стабільність держави.

Узагальнюючи викладене, слід констатувати, що ветеранська політика в умовах воєнного стану є невід'ємним загальноправовим та конституційно-правовим елементом системи забезпечення міжнародної та національної безпеки України. Її ефективна реалізація сприяє зміцненню обороноздатності держави, забезпеченню суспільної стійкості та виконанню міжнародних зобов'язань у сфері прав людини. У широкому розумінні ветеранська політика виступає індикатором правової спроможності держави реагувати на безпекові виклики комплексно, поєднуючи захист національних інтересів із гарантуванням прав і свобод людини.

У висновках доцільно підкреслити необхідність подальшої інституціоналізації ветеранської політики як складової національної безпекової стратегії України, удосконалення конституційно-правових механізмів її реалізації та гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами. Такий підхід дозволить не лише підвищити рівень захисту прав ветеранів, а й зміцнити міжнародну та національну безпеку України в умовах тривалої воєнної загрози.

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96. (зі змінами і допов.) *Відомості Верховної Ради України.* 2019, № 38, ст. 160.
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради України ВВР,* 2024, № 19, ст.78.
3. Горінов П.В. Адміністративно-правовий статус волонтера у період дії воєнного стану в Україні. *Київський часопис права*. 2023. № 3. С. 54–61
4. Кулініч О.О. Права і свободи людини в сучасних умовах: Правові механізми адаптації до нових викликів. Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів *: матеріали Міжнар. науковопракт. конф. (м. Дніпро, 23 травня 2025 р.).* Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2025. С. 112-115.

Дар'я КУШНІР
старший викладач кафедри
юридичних дисциплін Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
(м. Суми, Україна),
кандидат юридичних дисциплін

СТАДІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

У системі публічно-правових відносин адміністративне провадження є основною формою реалізації владних управлінських повноважень органами публічної адміністрації. Саме в межах адміністративних проваджень ухвалюється значна частина рішень, що безпосередньо впливають на обсяг прав, свобод і законних інтересів особи, зокрема у сфері публічної безпеки та публічного порядку.

Актуальність дослідження стадій адміністративного провадження істотно зростає в умовах воєнного стану та підвищених безпекових викликів [6], коли пріоритет оперативності та превентивності діяльності органів публічної влади може призводити до звуження процесуальних гарантій прав людини.

Метою дослідження є визначення ролі стадій адміністративного провадження як інструменту реального захисту прав людини у сфері публічної безпеки та обґрунтування напрямів удосконалення їх реалізації в сучасних умовах.

Особливістю адміністративного провадження є поєднання публічного інтересу з необхідністю забезпечення процесуальних гарантій прав і свобод особи у відносинах із суб'єктами владних повноважень [4].

Визначальною ознакою адміністративного провадження є його стадійність, що полягає у послідовному проходженні нормативно визначених етапів, кожен з яких має самостійне процесуальне значення. Стадії адміністративного провадження становлять логічно взаємопов'язані частини адміністративного процесу, в межах яких здійснюються конкретні процесуальні дії, спрямовані на підготовку, ухвалення та реалізацію адміністративного рішення.

Правова природа стадій адміністративного провадження полягає у виконанні ними не лише організаційної, а передусім гарантійної функції. Стадійність адміністративного провадження забезпечує реалізацію основоположних процесуальних принципів, зокрема законності, пропорційності, обґрунтованості адміністративних рішень та права особи бути почутою. Кожна стадія формує для особи конкретні процесуальні можливості – від ініціювання провадження і подання необхідних матеріалів до отримання мотивованого рішення та його оскарження.

Отже, стадії адміністративного провадження доцільно розглядати як процесуальний механізм захисту прав людини, який забезпечує баланс між реалізацією публічного інтересу та дотриманням прав і свобод особи. Їх належне дотримання є необхідною умовою законності адміністративної діяльності, особливо у сфері публічної безпеки, де будь-яке втручання у